

Függelék

Történeti fontosságú intézmény- és iskolateremtő személyiségek

Az elmúlt három évtizedben zárult le több kiemelkedő tudományos személyiség pályája, akiknek a XX. század utolsó harmadában kezdődött stratégiaalkotó, intézményteremtő munkássága meghatározó volt abban, hogy a magyar fizikai kutatások és intézményeik világszínvonalú eredményeket érhettek el már közvetlenül a rendszerváltást követő években. Alább röviden emlékeztetünk az 1990 utáni munkásságukra.

Berényi Dénes (1928–2012) az Atomki igazgatójaként meghatározóan járult hozzá a modern atomfizikai kísérleti technika hazai meghonosításához, majd a 1990-es évektől kezdve központi szerepet vállalt a határon túli magyar tudományosság és az MTA kapcsolatainak létrehozásában.

Janszky József (1943-2018) a magyar kvantumoptikai és kvantuminformatikai kutatások kezdeményezője és iskolateremtő egyénisége. A fény nemklasszikus állapotainak vizsgálatában elért nemzetközileg elismert eredményei indították el az ezredforduló után rohamos fejlődésnek induló -- a kvantumtechnológia megvalósításának irányába mutató -- sikeres hazai kutatásokat.

Marx György (1927–2002) az asztrofizika nemzetközi tekintélyű kutatója, a modern fizika és csillagászat vívmányainak nagyhatású tanítója, döntő szerepet játszott a rendszerváltás után abban, hogy a magyar társadalom meghallotta a „marslakók hangját” (Hevesy György, Szilárd Leó hamvainak hazahozatala, Teller Ede látogatásainak megszervezése).

Szépfaussy Péter (1931–2014) az önálló statisztikus fizikai kutatási irányzat hazai megteremtője, a fázisátalakulások dinamikájának és a kaotikus rendszerek fizikájának úttörő kutatója pályája záró szakaszában a Bose–Einstein-kondenzációtól a kvark-hadron fázisátalakulás jellemzéséig terjedő széles spektrumú kutatásokat végzett.

Zawadowski Alfréd (1936–2017) a modern elméleti és kísérleti szilárdtest-fizikai kutatások világszerte elismert kutatója és a hazai kutatások mentora újjászervezte a Budapesti Műszaki Egyetem Fizikai Intézetét, és azt alig évtizednyi idő alatt a szilárdtest-fizika világszerte megbecsült kutatóközpontjává fejlesztette.

Zimányi József (1931–2006) a magyar elméleti magfizika kimagasló nemzetközi elismertségű képviselője vitte sikerre hazánk CERN-csatlakozásának ügyét, ezzel megteremtve a magyar nagyenergiás nehézion-fizikai kutatók részvételének tartós lehetőségét a forró kvarkanyag létrehozásának célját kitűző kísérletekben.

Monográfiák, tankönyvek

Az 1990-es évtized végén lendületet kapott a modern fizika felsőfokú tankönyveinek és a nagy hagyományú középiskolai tehetséggondozást támogató feladattáraknak a megjelentetése. A fizikus szerzők legjelentősebb kiadói partnerei mindmáig az ELTE Eötvös Kiadó és a Typotex Kiadó. Számos angol nyelvű felsőoktatási előadási jegyzet, monográfia is megjelent az elmúlt 30 évben, amelyek közül néhány komoly nemzetközi visszhangot váltott ki.

Kiemelkedő sikerű magyar nyelvű kiadványok

Geszti Tamás: *Kvantummechanika* (Typotex, 2007)

Hraskó Péter: *Relativitáselmélet* (Typotex, 2009, bővített kiadás 2016)

Fehér István és Deme Sándor szerkesztésében: *Sugárvédelem* (ELTE Eötvös Kiadó, 2010)

Sólyom Jenő: *A modern szilárdtest-fizika alapjai I-II-III.* (ELTE Eötvös Kiadó, 2009, 2010)

Angol nyelvű szakkönyvek, tankönyvek, feladatgyűjtemények

Lux Iván, Koblinger László: *Monte Carlo particle transport methods: neutron and photon calculations*
CRC Press, Boca Raton, FL, 1991

Marx György: *The Voice of the Martians*,
Akadémiai Kiadó, 1994

Benedict Mihály, A. Ermolaev, V. Malyshev, I. Sokolov, E. Trifonov: *Superradiance: Multiatomic coherent emission*,
Institute of Physics, Bristol (1996)

Fazekas Patrik: *Lecture Notes on Electron Correlation and Magnetism*,
World Scientific, 1999

Gnädig Péter, Honyek Gyula, K.F. Riley: *200 Puzzling Physics Problems*,
Cambridge UP, 2001

Y. Suzuki, R. G. Lovas, K. Yabana, K. Varga: *Structure and reactions of light exotic nuclei*.
Taylor and Francis, 2003

Pál Lénárd, Pázsit Imre: *Neutron Fluctuations: A Treatise on the Physics of Branching Processes*,
Elsevier, 2008

Sólyom Jenő: *Fundamentals of the Physics of Solids I-II-III*,
Springer, 2007, 2009, 2010

Diósi Lajos: *A Short Course in Quantum Information Theory*,
Springer 2011

Bíró Tamás: *Is There a Temperature?*,
Springer, 2011

Jakovác Antal, Patkós András: *Resummation and Renormalization in Effective Theories of Particle Physics*,
Springer, 2016

Gnädig Péter, Honyek Gyula, Vigh Máté: *200 More Puzzling Physics Problems*,
Cambridge UP, 2016

Asbóth János, Oroszlány László, Pályi András: *A Short Course on Topological Insulators*,
Springer, 2016

Bíró Tamás, Jakovác Antal: *Emergence of Temperature in Examples and Related Nuisances in Field Theory*,
Springer, 2019